

คำจูน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ทำใจให้สงบนะ ใจของคนนะมันเร่วร้อน มันไม่อยู่กับที่อยู่กับทาง ถ้ามันอยู่กับที่อยู่กับทางนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนได้ง่ายมากกว่านี้ แต่มันสอนไม่ได้ง่าย ไม่ได้ง่ายเพราะคนบางคนวุฒิภาวะของจิตมันแตกต่างกัน

ถ้ามันแตกต่างกันนะ เวลาคน คุณติ อนาคตบิณฑกเศรษฐิไต้ยีนค้ำว่าพุททะไม่ได้เลย ไต้ยีนค้ำว่าพุททะนะนอนไม่หลับคีนนั้นนะ นี้ไปเยี่ยมเพื่อนไซ้ใหม่ เพื่อนเขานิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาฉัน ทำอาหารอยู่

“เขามีนงานอะไรกัน”

“ไม่รู้หรือว่าพระพุททะเจ้าอุบัติแล้ว พรงี้จะนิมนต์พระพุททะเจ้ามาฉันข้าวที่บ้านนี้”

พุททะเกิดแล้ว อนาคตบิณฑกเศรษฐิไต้ยีนค้ำว่าพุททะ นอนไม่หลับเลยนะ คีนนั้นนะกระวนกระวายๆ จะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ได้ พอเข้าจึ้นมาอรุณจะจึ้นไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนเลย แล้วมาฉันที่บ้าน ฟังธรรมทีเดียวเป็นพระโสดาบัน เห็นใหม่ นี้นิมนต์ไปเทศน์ที่บ้านบ้าง

ใจของคนมันแตกต่างกัน อยู่ที่เขาเห็นกัน เขาอยู่ใกล้ชิดกัน เขาไม่สนใจ มันก็ไม่สนใจเลย แต่เห็นใหม่ ไต้ยีนค้ำว่าพุททะ พุททะเกิดแล้ว นอนไม่หลับนะ ต้องรอแสวงหา แล้วเป็นมหาอุปัฏฐาก เพราะในอุปัฏฐากขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านางวิสาขากับอนาถะนี้เป็นอุปัฏฐากทั้งอุบาสกอุบาสิกา นี้เขาสร้างของเขามาอย่างนั้น

วุฒิภาวะของใจเขาไม่เหมือนกันอย่างนั้น ถ้าจิตใจของคน เห็นใหม่ วุฒิจองใจมันไม่เหมือนกัน

ถ้าไม่เหมือนกัน เราย้อนกลับมาดูใจเรา ใจเรานี้ เราเองเราเกิดมาในชาวพุทธนะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์มีอำนาจวาสนามาก มีอำนาจวาสนามากจริงๆ เพราะอะไร เพราะมนุษย์ถ้าคุยกันด้วยเหตุด้วยผล มนุษย์คุยกันได้ มนุษย์คุยกัน มนุษย์มีปัญหาที่แยกแยะถูกแยกแยะผิดได้

สัตว์ เห็นใหม่ สัตว์เวลามันควบคุมอารมณ์มันได้มันก็อย่างหนึ่ง แต่เวลามันเป็นสัตว์ขึ้นมามันไม่ไว้หน้าใครหรอก มันไม่ไว้หน้าใครเลยสัตว์นี้ สัตว์หน้าขบไว้ใจไม่ได้ ให้มันเรื่องขนาดไหนนะ ถ้าวันไหนขึ้นมาถ้ามันควบคุมไม่ได้ มันมีปัญหาทันที นี่สัตว์เดรัจฉานไป

แต่เราเกิดมาเป็นมนุษย์มีคุณค่ามาก มีคุณค่า เห็นใหม่ เพราะเรามีคุณค่า สิ่งที่มีชีวิตมันมีคุณค่า มันคำจูนกันมา คำจูนกันมาด้วยบุญด้วยกุศล ถ้าด้วยบุญกุศลนะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เห็นใหม่ เรามีสติมีปัญหา มีความรู้สึกนึกคิด ที่เราจะหาสังฆกรรมๆ ถ้าสังฆกรรมเห็นใหม่คำจูนกันมาด้วยบุญด้วยกุศล ด้วยบุญด้วยกุศล ด้วยศรัทธา ด้วยความเชื่อ

ถ้าศรัทธาความเชื่อนะ เราเชื่อในพระพุทธศาสนา เราเชื่อในสังฆกรรม เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งของเรา เรามาวงเป็นพระนี่เราเป็นสมมุติสงฆ์ สมมุติสงฆ์ เราเป็นพระนะ เป็นพระถูกต้องตามธรรมและวินัย ตามธรรมวินัยเพราะว่าอะไร เพราะอุปัชฌาย์ยกเข้าหมู่ สงฆ์ยกเข้าหมู่มาเป็นสงฆ์

สังฆะ สงฆ์ สังฆะ ความเป็นสังฆะ เห็นใหม่ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เวลาเราเป็นพระก็เหมือนกัน เวลาพระ เห็นใหม่ เว้นไว้แต่สมมุติ เว้นไว้แต่สมมุติ เวลาธรรมวินัยบัญญัติ ปรับอบัติทั้งหมด เว้นไว้สมมุติ สมมุติว่าใครมีหน้าที่ทำอะไร องค์กรนั้นจะมีสิทธิพิเศษตามหน้าที่นั้น เว้นไว้แต่สมมุติ สมมุติพระองค์กรนี้ให้ทำหน้าที่นี้ สมมุติว่าพระองค์กรนี้ให้ทำหน้าที่นั้น นี่เว้นไว้แต่สมมุติ ยังเว้นไว้ เห็นใหม่

แต่ถ้าโดยธรรมและวินัยนี้เสมอภาคกัน เราเสมอภาคกัน เราจะคำจูนกัน คำจูน
สงฆ์จะคำจูนกัน ฟังพาอาศัยซึ่งกันและกัน การฟังพาอาศัยซึ่งกันและกันนี้ เพื่อความสงบ
ร่มเย็นของเรา ใครมีอำนาจวาสนา ใครมีความชำนาญ ใครมีความสามารถทางชนิดใด ก็
ใช้ความสามารถของตนเพื่อสังฆะ เพื่อสงฆ์นั้นได้ฟังพาอาศัยกัน

การฟังพาอาศัยกัน เหมือนป่าไม้ ภูเขาไม้ลิ ป่าไม้ เห็นไหม ภูเขาไม้แต่ละชนิด
ต้นไม้เบญจพรรณ ต้นไม้เลื้อย มันอาศัยกัน มันอาศัยเกื้อกูลกัน จนมันเป็นป่าเป็นผืนป่า
เป็นผืนป่า เห็นไหม ผืนป่ามันจะมีความชุ่มชื้นของมัน ความชุ่มชื้น ความชื้นถ้าสมดุลกับ
ความชื้นแล้วนี้ มันเกิดความชื้น มันจะเกิดฝน เกิดอากาศที่สดชื่น อากาศต่างๆ มันจะคำ
จูนกันไป เห็นไหม นี้พูดถึงป่า ป่ามันอาศัยกัน มันเกาะเกี่ยวกัน มันเกี่ยวเนื่องกันไป เพื่อ
ประโยชน์กับความดำรงของป่านั้น เพื่อสิ่งที่มีชีวิต สัตว์ป่าอาศัยในป่านั้นก็เพื่ออาศัย
ความดำรงชีวิตอย่างนั้น นี้สิ่งที่ดำรงชีวิตมันคำจูนอุ้มชูกัน มันเกี่ยวเนื่องกันอาศัยฟังพา
กัน มันถึงเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ขึ้นมา อุดมสมบูรณ์ขึ้นมาละ มันก็มีแหล่งอาหาร มีต่างๆ
เพื่อดำรงชีวิต

ศรัทธาความเชื่อเราก็เหมือนกัน ถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อ มันคำจูนมา เห็นไหม
คำจูนมาให้เรามีศรัทธา พอมีศรัทธาความเชื่อมันของเราขึ้นมา นี้ เราศึกษา เราค้นคว้า
ค้นคว้ามาเพื่อเราจะหาสิ่งความจริง ถ้าหาสิ่งความจริง ถ้ามันคำจูนจากภายใน คำจูน
จากภายใน เห็นไหม นี้ถ้ามันมีสติ มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มันคำจูนอุ้มชูหัวใจของเราละ
ถ้าหัวใจของเรามันไม่มีสิ่งนี้ได้ มันแห้งผาก พอมันแห้งผาก มันว่าแห้ว

คูลี เวลาถ้าเกิดเราตัดไม้ทำลายป่ากัน เขาบอกต่อไปจะเป็นทะเลทราย จะเป็น
ทะเลทราย เพราะอะไร เพราะมันไม่มีสิ่งใดปกพื้นดิน ไม่มีพืชคลุมดิน ไม่มีสิ่งใด เห็น
ไหม มันเก็บความชุ่มชื้นไว้ไม่ได้ ต่อไปมันก็กลายเป็นทะเลทราย

หัวใจของเรา เห็นไหม คูลี ศรัทธาความเชื่อ เรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา เรา
พยายามศึกษา เราค้นคว้าของเรา ถ้ามันมีสติ มีศีลเราทำสิ่งใดมันก็ชัดเจนขึ้น ถูกต้องดีงาม
ขึ้น ถ้าขาดสติ ทำอะไรด้วยความพลั้งเผลอไป สิ่งต่างๆ มันก็ทำให้เสียหายไป ถ้ามันมีศีล
ศีลความปกติของใจ มันมีสมาธิ สมาธิความร่มเย็นเป็นสุข นี้มันคำจูนกันมา

ผืนป่านั่นมันมีพืชคลุมดินของมัน มันมีความชุ่มชื้นของมัน มันจะเป็นแหล่งที่อาศัยของพืชพรรณธัญญาหาร นี่ก็เหมือนกัน หัวใจเรา เรามีศรัทธามีความเชื่อ เรามีสติ มีสมาธิ มีสติ มีสติมีปัญญาขึ้นมา มันจะคำจูนดูแลหัวใจของเราไง ถ้าหัวใจของเรามันมีสติ คุ่มครองความชุ่มชื้น มีพืชคลุมดินไว้ ศรัทธาความเชื่อคลุมหัวใจเราไว้ ดูแลหัวใจของเราไว้ มันคำจูนใจเราไง มันคำจูนหัวใจของเราไม่ให้มันแห้งแล้งจนเกินไป มันมีสิ่งมีชีวิตเกิดขึ้น ถ้ามีสิ่งมีชีวิตเกิดขึ้น เห็นไหม สิ่งมีชีวิตเกิดขึ้นทุกอย่างมันจะคำจูนขึ้นมา มันจะพัฒนาการของมันขึ้นไป

ถ้าเรามีสิ่งนี้ เราต้องตั้งสติ เราตั้งสติ เราศึกษาขึ้นมา สิ่งที่เราศึกษามันเป็นภาคทฤษฎี ทฤษฎีคือหลักการ ด้วยหลักการต่างๆ ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหลักการ เป็นวิธีการ ว่ากิริยาของใจเกิดจากใจๆ เราจะแสวงหาเข้ามาสู่ตัวใจของเรา

เวลาจิตมันสงบ ทำสมาธิพอจิตมันสงบมานี้ ถ้าคนมันสงบเข้ามานะ มันมหัศจรรย์ มันแปลกประหลาดมาก สิ่งที่ไม่เคยพบไม่เคยเห็น สิ่งที่เราไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น เราไม่เคยพบเห็นเลย เราไปพบเห็นเข้านี้เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นปัจจัยตัดตั้ง สันติภูมิจิต เราบวชเป็นพระมา เราทำปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติชอบแก่ธรรมวินัย ถ้าปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติชอบต่อธรรมวินัย มันจะคำจูนอุ้มชูของเราขึ้นมา เพราะมันเกิดเป็นบุญ

บุญกุศล บาปอกุศลมันทำให้เราเฉไฉออกนอกเรื่องนอกราวไป ถ้าเป็นบุญกุศลละ บุญกุศลนี้คุณงามความดี เห็นไหม สิ่งที่เป็นบุญกุศล บุญกุศลคืออะไร? ความอบอุ่นของใจ ใจมันมีหลักมีเกณฑ์ มันมีความอบอุ่น มันมีที่พึ่งของมัน มันก็อบอุ่นของมัน ถ้ามันแห้งแล้งของมันนะ มันทุกข์ มันแห้งแล้ง มันไม่มีที่พึ่งอาศัย

เราไปอยู่กลางป่ากลางเขา เราไปอยู่ในทะเลทราย มันไปอ้างว้างอยู่อย่างนั้นนะ พอกลางคืนมามันก็มีแต่ท้องฟ้า มันมีแต่ดวงดาวนะ แล้วแหล่งน้ำก็ไม่จะมีจะกิน มันแห้งแล้งของมัน

แต่ถ้าเรารักษาใจของเรา เราบำรุงดูแลรักษาใจของเรา ก็ใจเราภาวสภาวะ ถ้ามันมีพืชคลุมดิน มันมีความชุ่มชื้นนี้มันแตกต่างกัน มันแตกต่างกันนะ ระหว่างแห้งแล้งเป็นทะเลทรายไป จิตใจมันว่าเหว่ จิตมันมีความทุกข์ร้อน นั่นอกุศล แต่ถ้ามันเป็นป่า มันมี

ความชุ่มชื้นของมัน มีแหล่งน้ำของมัน มีพืชพรรณธัญญาหารของมัน เห็นไหม นี่กุศล ถ้าเป็นกุศลขึ้นมา เรายักษ์ของเรา มันคำจูนใจ สิ่งทีคำจูนกันมา ชีวิตมันเกี่ยวเนื่องกันมา ธรรมชาติ สภาวะแวดล้อม มันจะพัฒนาของมันไป มันคำจูนกันเพื่อความดีงาม เพื่อความสงบร่มเย็นของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันย้อนกลับมาภายใน มันย้อนกลับมาเรื่องหัวใจของเรา ถ้าใจของเรามีสติ ถ้ามีสติเราทำสิ่งใด เห็นไหม เราทำสิ่งใด มันมีหิริ โอตตปปะ มันมีความละอาย ถ้ามันเป็นความผิด สิ่งนั้นเราไม่ควรทำๆ ถ้าเราทำสิ่งใด เราทำจนคุ้นชินเข้าไปนะ ไม้คด ไม้งอ เห็นไหม ต้นคดปลายตรงมันไม่มี ถ้าต้นมันตรงล่ะ ถ้าต้นมันตรงต้องคดแปลง ศีลของเราใจ ถ้าศีลของเรามันคดมันงอเข้าไปนี้ แล้วเราทำจนเป็นปกติของเราขึ้นไป มันจะเป็นอยู่อย่างนั้นนะ แล้วมันก็คดงออยู่อย่างนั้น แล้วมันไปเรื่อย

แต่ถ้ามันตรงของมัน เราพยายามรักษาของเราให้มันตรงกับธรรม เรายักษ์ธรรมวินัยของเราในใจของเรา ถ้าต้นมันตรงพยายามบังคับหัวใจของเราให้ตรงกับธรรมวินัย เราทำสิ่งใดมันสะเทือนแล้ว มันสะเทือนเพราะเราทำผิดพลาดไป ทางการช่าง เห็นไหม สิ่งใดถ้ามันไม่เข้ากัน มันทำกันไม่ได้ อย่างเช่นเนื้อตมันคนละขนาด มันเข้ากันไม่ได้ หรือ ถ้ามันเข้ากัน ไม่ได้มันใช้ประโยชน์ไม่ได้ แต่ถ้ามันเข้ากัน ได้มันก็ใช้ประโยชน์ได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจของเราดี ถ้าเราดูแลรักษาของเรา ธรรม เห็นไหม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่เริ่มต้น ท่ามกลาง และที่สุด มันจะไม่ขัดไม่แย้งกัน ถ้ามันขัดแย้งกัน ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “สิ่งใดถ้ามันแสดงไปแล้วมันขัดมันแย้งกัน มันไปกันไม่ได้ล่ะ มันไม่ใช่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันจะไม่ขัดไม่แย้งกัน มันจะไปทางเดียวกัน เพียงแต่ว่ามันมีหยาบ กลาง ละเอียด ละเอียดสุด ถ้ามัน เห็นไหม มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด สิ่งที่เราทำแล้วนี่ สิ่งที่ว่ามันเป็นธรรมๆ มันมรรคหยาบๆ แล้วถ้าเราทำดีมากไปกว่านี้ มันจะละเอียดเข้าไป แต่ถ้าเราไปติดอยู่มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด คือว่ามันหยาบไป พอมันหยาบมันละเอียดไปไม่ได้ มันไม่พัฒนาของมัน มันก็ละเอียดไป

ไม่ได้ ถ้ามันพัฒนาไป มันละเอียดของมันขึ้นไป ถ้าละเอียดขึ้นไป เห็นไหมนี้มรรคหยาบ ไม่ข้ามมรรคละเอียด เพราะมรรคหยาบเราพิจารณาของเราไป

เราสร้างของเราขึ้นมา เราพยายามฝึกฝนของเราขึ้นมา ถ้ามันฝึกฝนขึ้นมา เห็นไหมนะ มันจะคำจูนหัวใจเราไง สิ่งมีชีวิตมันจะคำจูนกัน มันจะเกี่ยวเนื่องกัน มันจะพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อพัฒนาการของมันไป สัตว์บางชนิด เห็นไหม เขาว่ามันกลายพันธุ์ ถ้ามันกลายพันธุ์ มันพัฒนาพันธุ์ คัดพันธุ์ของมันขึ้นไป จนมันพัฒนาไปเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเราถ้าเราเป็นปุถุชน ถ้าปุถุชนเราก็คือติดข้องต่องนะ เรายึดทางวิทยาศาสตร์ เห็นไหม วิทยาศาสตร์ ทฤษฎีมันเป็นแบบนี้ ถ้าทฤษฎีมันเป็นแบบนี้ เวลาเราภาวนาเราวางไว้ก่อน พอวางไว้ก่อน เราหัดของเราขึ้นมา พยายามกำหนดสติปัญญาเราขึ้นมา สติปัญญาของเรา สติปัญญาของใครนะ สติปัญญาของใครก็แล้วแต่ของคนๆ นั้น เพราะมันชอบคนๆ นั้น เพราะมันเกิดมาจากภวาสวะ เกิดจากภพ เกิดจากจิตดวงนั้น

ถ้าเกิดจากจิตดวงนั้น ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นไป ถ้ามันมีการกลั่นกรอง มันมีการกำหนดภาวนา เห็นไหม นี่มันมีคำบริกรรมของมัน มีปัญญาอบรมสมาธิของมันขึ้นมา มันจะเข้าไปสู่ใจดวงนั้นไง นี่จากใจดวงใดก็แล้วแต่ มันใช้ปัญญาของใจดวงใดก็แล้วแต่ ถ้ามันพิจารณาของมันไป เห็นไหม นี่มันใช้คำบริกรรม มันใช้ปัญญาอบรมสมาธิพัฒนาการของมันเข้าไป ถ้ามันสงบ มันก็สงบเข้าไปสู่ใจดวงนั้น

ถ้าเราบอกว่าทางทฤษฎี ทางธรรมวินัยเราศึกษามาแล้วมันต้องเป็นอย่างนั้นๆ ใช่มันเป็นแบบนี้ มันเป็นแบบนี้เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางธรรมและวินัยนี้ไว้ สิ่งที่ว่าธรรมวินัยนี้ไว้เป็นทฤษฎี เห็นไหม เป็นกิริยาของธรรมๆ แล้วกิริยานั้นถ้าเราใช้ให้เป็นประโยชน์กับเรา เราใช้

คู่มือ บางคนใช้คำบริกรรมดี บางคนใช้ปัญญาอบรมสมาธิดี บางคนใช้ปัญญาดี นี่มันใช้ดีๆ อย่างไร นี่มันตรงกับจริตนิสัยของใคร สิ่งที่ว่าธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ถูกต้อง แล้วบอกเราต้องศึกษาทางทฤษฎี เราทำไปแล้วมันคงจะผิดพลาดขึ้นไป ถ้าทางทฤษฎีนี้ ทฤษฎีมันก็คือทฤษฎีใจ

แต่เวลาปฏิบัติจริงขึ้นมา สติมันเป็นอย่างไ สตินี้คนที่รู้สติ สติความระลึกที่อยู่มัน มหาศาลเลยนะ แต่พอเวลาเขียนเป็นอักษร ส. เสือ ตอ เต่า สระอิ สติ สติ-มหาสติ แล้วสติ ขึ้นมามันมีผลขนาดไหน เพราะมีสติ เราถึงไม่มีความผิดพลาดไป เพราะเรามีสติ สิ่งที่เรา จะทำความเสียหายไป เราคิดของเราเรามีโครงการเราทำอย่างนั้น เพราะเรามีสติ เราเตือน เราเอง เราปล่อยวาง เราไม่ทำอย่างนั้นนะ ถ้าทำไปแล้วมันจะเกิดความเสียหายขนาดนั้น มันเศร้าใจนะ

สติคำเดียว สตินี้มันยับยั้งได้หมด มันยับยั้งความที่เราคิดจินตนาการว่าจะทำการ สิ่งใด แต่เราคิดผิด เราเห็นผิด เพราะเราได้ข้อมูลผิด แล้วทำไปนะมันจะเสียหายไป มหาศาลเลย แต่เพราะเรามีสติ มันถึงไม่ได้ทำสิ่งนั้น มันถึงยับยั้งสิ่งนั้น แล้วสิ่งที่ความเสียหายจะเกิดขึ้นมานี้มันไม่มีเลย เห็นไหม เพราะเราไม่ได้ก่อเหตุก่อปัจจัยขึ้นมา มันถึง ไม่มีเหตุตอบสนองอย่างนั้น เพราะอะไร เพราะเรามีสติ

นี่ไง ถ้ามันบอกคำว่า “สติ” แต่มันให้ผลมหาศาล เห็นไหม นี่คำจูน ถ้ามีสติมันคำ จูนอย่างนั้น ทำอะไรที่มันผิดพลาด ทำสิ่งใดแล้วอย่าทำอย่าคิดอย่าทำ ย้อยู่อย่างนั้นไง แล้ว เราเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม เราต้องเปลี่ยนแปลง เราต้องเปลี่ยนแปลง เราก็แก้ไข ของเราเราแก้ที่มีสติมายับยั้งแล้ว ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบเข้ามา เห็นไหม สิ่งที่มีมันสงบเข้ามามันจะดีขึ้นแล้ว ดีขึ้นเพราะอะไร? ดีขึ้นเพราะสิ่งที่เวลาเราแห้งแล้ง ทะเลทราย เขาไปหลงอยู่กลางทะเลทราย เขาจะอดตาย อดน้ำจนตาย ไม่มีอาหารกิน ไม่มี สิ่งใด เขาจะตายของเขา แต่ถ้าเขาหาทางรอดได้ มีคนช่วยเหลือเขาได้ เขาก็มีชีวิตรอดมา

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าเวลามันเร่ร้อน สิ่งที่เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไม่มีสิ่งใดคำจูนมา สิ่งคำจูนในใจเรา คืออำนาจวาสนาของเรา คือการ ประพฤติปฏิบัติของเรา มันได้มรรคได้ผล มันมีเหตุมีผล มันเป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันติภูมิจโก มันได้สัมผัส อันนั้นเป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันติภูมิจโก เป็นความจริงขึ้นมาในใจของเรา

แต่เราศึกษาขึ้นมามันถึงจะเป็นทฤษฎีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ถ้า เป็นทฤษฎีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราก็อ่าสิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา เรา ต้องทำอย่างนั้น เราเชื่อทางโลกไง ทฤษฎีเราเชื่อกันแบบนั้น ถ้าเชื่อแบบนั้น แล้วเราทำ

ตามนั้น เราทำตามนั้น เห็นไหม มันก็เหมือนกับเราเห็นคนอื่นเขาใช้สอยสมบัติของเขาอยู่ แต่เราไม่มี ถ้าเรามีเราจะทำอย่างนั้นๆ แต่เราไม่ได้ทำ เราไม่ได้ทำ เห็นไหม

แต่ถ้าเราทำขึ้นมาละ เพราะเราจะใช้สมบัติอย่างนั้น เรามีสมบัติอย่างนั้นหรือยัง ถ้าเรามีสมบัติอย่างนั้น เพราะสมบัติอย่างนั้นเราได้มาด้วยความทุกข์ความยากของเรา สมบัติที่ว่านี้ศีล สมาธิ ปัญญา เราได้มาด้วยความทุกข์ความยากมานี้ เราจะใช้อย่างนั้นไหม เราจะไม่ใช้อย่างนั้น เพราะอะไร? เพราะเราจะใช้ประโยชน์กับเรา เพื่อย้อนกลับมาเพื่อชำระล้างกิเลสของเรา เราจะย้อนกลับมาให้มันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นกิเลสในใจของเรา เราปฏิบัติเพื่อประโยชน์กับเรา

สิ่งที่ว่าเราอยู่กลางทะเลทราย อยู่กลางทะเลทรายนี้เรายังไม่ได้ความจริงนะ เราก็มีจินตนาการของเราไปทั้งนั้น แต่ถ้าเราเป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม ทะเลทรายกับป่าฝน มันแตกต่างกัน ทะเลทรายใครจินตนาการก็ได้ แต่ป่าฝน เห็นไหม คุณ ป่าฝนมันมีแหล่งน้ำ มันมีน้ำ มีทุกอย่างพร้อมไปหมด มีความชุ่มชื้นในป่าฝนนั้น

จิตของเราถ้าเรากำหนดพุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันมีสงบระงับเข้ามา นี้ มันเป็นป่าฝน มันเป็นป่าฝนมันมีสิ่งมีชีวิต มันคำจูนกันขึ้นมา เพราะ! เพราะถ้าไม่มีสติ คำบริกรรมนั้นมันก็ไม่เป็นสัจจะไม่เป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นการสักแต่ว่า คือทำด้วยการสร้างภาพ ทำด้วยการเพอเรือ ทำด้วยการว่าเราได้ทำแล้ว

แต่ถ้ามันทำความเป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม มันมีแหล่งน้ำ มันมีสิ่งมีชีวิต มันมีสิ่งที่มันพึ่งพาอาศัยกัน มันมีสัตว์ สัตว์มันมีวงจรห่วงโซ่ของอาหาร ในป่านั้นจะมีสิ่งมีชีวิต ตั้งแต่สัตว์เล็กสัตว์น้อยขึ้นไปนะ มันเป็นแหล่งอาหารของมันเป็นห่วงโซ่ของมัน เพราะจิตเรามันมีความเป็นไปไง ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ตามความเป็นจริง มันได้เห็นการกระทำ มันได้พิจารณาของมัน พอพิจารณาของมัน

นี่สิ่งที่ว่าเราแห้งแล้ง จากปุถุชน ถ้าจิตสงบเข้ามาเป็นกัลยาณปุถุชน ถ้ายกขึ้นสู่โศคาปัตติมรรคละ การยกขึ้นโศคาปัตติมรรคมันจะรู้มันจะเห็นของมันอย่างไร ถ้ามันรู้มันเห็นของมัน มันก็แยกแยะของมันได้ มันจับต้องของมันได้ มันพิจารณาของมันได้ ถ้ามันพิจารณาของมันได้ เห็นไหม คนเรานี้ถ้าล้มลุกคลุกคลาน คนเรายังก้าวเดินยังไม่ได้ ดู

เด็ก เห็นไหม เด็กที่มันยังเดินไม่เป็นนะเวลามันไปมันคลานของมันไป มันพยายามจะกระเด็นกระดอนของมันไปให้ได้

จิตก็เหมือนกัน จิตของเราถ้ามันไม่มีศีล สมาธิ ปัญญา ตามความเป็นจริง จิตมันไม่มีพัฒนาการของมัน มันไม่ก้าวเดินไปของมัน ถ้ามันไม่ก้าวเดินของมัน เราย้ำอยู่กับที่ที่เราภาวนากันอยู่นี้ ที่เราย้ำอยู่กับที่ เห็นไหม เวลาจิตสงบเข้ามาที่ มันก็มีความชุ่มชื้นเข้ามาที่ เราก็พอใจของเราชะทีหนึ่ง แต่ทำไปแล้วทำต่อไปอย่างไร ทำต่อไปอย่างไร ถ้าทำต่อไป เห็นไหม ทำต่อไปแล้วมันไปไม่ได้ย้อนกลับมาเลย ต้องวางให้ได้ กลับมาทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ ถ้าใจมันสงบแล้วย้อนกลับไปพิจารณาใหม่ ถ้าพิจารณาใหม่มันจะก้าวเดินของมันไป เห็นไหม นี่เวลาก้าวเดินทางจิต

เราทำงานทางโลก เราทำข้อวัตรปฏิบัติทำแล้วทำเล่า ทำทุกวัน ทำเช้าทำซาก แต่ข้อวัตรปฏิบัติ สิ่งที่เป็นข้อวัตรปฏิบัติทำเพื่อดำรงชีวิต ในเมื่อเรามีชีวิตของเราอยู่ สิ่งนี้เราทำของเราเพื่อเป็นข้อวัตร ข้อวัตรของเราเราดำรงชีวิตอย่างนี้ จิตมันมีข้อวัตร จิตมันมีเครื่องอยู่ของมัน เห็นไหม การดำรงชีวิตนี้ ดำรงชีวิตแบบโลกๆ ที่เขาเห็นได้

แต่เวลาจิตมันสงบนะ เวลากำหนดพุทโธ เวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตสงบเข้ามาที่ มันสงบเข้ามา แล้วเราอาศัยอะไรละ วันๆ หนึ่งนะ ถ้าพระเราเวลาเข้าหมู่กัน เห็นไหม เวลาเข้าหมู่เราทำสังฆกรรมต่างๆ มันมีข้อวัตรปฏิบัติ มันมีวิธีการของมัน มันมีวินัยกรรม การกระทำเรารู้ได้ ด้วยศีลด้วยธรรมและวินัยที่เป็นวินัยกรรมที่เราทำไป

แต่เวลาจิต ถ้าเราภาวนาเข้ามา จิตมันสงบเข้ามา มันก็ต้องมีเหตุมีผลของมัน มันต้องมีคำบริกรรมของมันขึ้นมา พอมันละเอียดเข้ามา ถ้าเราไปปล่อยอย่างนั้น เห็นไหม คูลี เวลาข้อวัตรเราทำพร้อมกัน เราหมั่นทำ เราประชุมๆ พร้อมกัน เลิกประชุมพร้อมกัน มันก็เป็นสังฆะ มันก็เป็นสงฆ์ มันก็ทูลูฐิเสมอกัน

เวลาจิตเราพุทโธๆ จิตมันสงบเข้าไป แล้วเวลามันเสื่อมละ เวลามันเสื่อม เวลาเราจะใช้ปัญญาแล้วมันไม่ก้าวหน้าละ เราจะทำสิ่งใดต่อละ ถ้ามันเป็นข้อวัตรเราเห็นได้ ใช่ไหม มันเป็นวัตถุ มันเป็นกายภาพที่เราเห็นได้ แต่จิตนี้เป็นนามธรรม พอจิตนี้เป็นนามธรรมนี้มันเป็นนามธรรม เวลาเรากำหนดพุทโธมันมีเหตุมีผลของมัน คนที่ภาวนา

เป็น คนที่เขาภาวนาของเขาได้เขาจะรู้เลยว่า จะทำสิ่งใด ถ้าเรามีคำบริกรรม เรามีสติ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ จิตนี้มันจะเสื่อมไม่ได้

ถ้าจิตมันเสื่อมมา เห็นไหม จิตที่มันไม่มีกำลัง ไม่มีกำลังเราก็อ่อนกลับมา อ่อนกลับมาที่กำหนดพุทโธ ถ้ากำหนดพุทโธ ถ้ากิเลส ถ้าเรากำหนดพุทโธใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันสงบตัวลง นี่กิเลสมันยังตั้งตัวไม่ได้เราก็อทำได้ง่ายขึ้น แต่พอมันเห็นผลใช้ไหม ปัจจัยตั้ง สันติภูมิจิโก จิตมันสงบแล้วมีความสุขมาก จิตมีความสุขสงบแล้วทำให้เรามั่นคงมาก จิตเวลาสงบแล้วกิเลสมันจะครอบงำเราไม่ได้ พอกิเลสครอบงำไม่ได้ เราเป็นอิสระชั่วคราว

พอเรามีอิสระชั่วคราวเราก็อมีความสุข พอมีความสุขกิเลสมันอยู่กับเรา เห็นไหม กิเลสมันนอนเนื่องมากับจิต มันมีอยู่อย่างนั้นเวลามันนอนเนื่องมันพลิกกลับมา พอพลิกกลับมาเราทำสิ่งใดมันจะติดขัดไปหมดเลย พอกำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันก็อึดอัดขัดข้องไปหมดเลย ทำไมครั้งที่แล้วมันลง ทำไมคราวนี้มันไม่ลง ทำไมครั้งที่แล้วมันมีความสุข คราวนี้ทำไมไม่มีความสุข เห็นไหม

ถ้ากิเลสมันตื่นตัวขึ้นมา การกระทำนี้มันยากขึ้น พอมันยากขึ้นเวลาขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปัณาสสมาธิ ขึ้นของสมาธิมันละเอียดลึกซึ้งแตกต่างกัน นี่ก็เหมือนกัน เวลากิเลส ถ้ามันไม่รู้ตัว เรากำหนดพุทโธมันสงบตัวลงได้ เพราะกิเลสมันยังตั้งตัวไม่ทัน แต่พอเราสงบตัวได้ เรารับรู้ได้ แต่เราอยากได้อีกอย่างนั้นอีก นี่ค้นหาซ่อนค้นหา ด้วยธรรมชาติของกิเลสมันก็ต่อต้านอยู่แล้ว ด้วยที่เราอยากได้ สิ่งที่เราอยากได้กิเลสมันก็สวมรอยขึ้นมา ทำอย่างนั้นแล้วจะได้ ทำอย่างนี้แล้วจะได้ พอไม่ได้ขึ้นมา เห็นไหม ทำแล้วไม่ได้ผล นี่มันจะพยายามทำให้เราเสียหายตลอด มันจะทำให้เราเบื่อหน่าย จะทำให้เราไม่มีกำลังใจ นี่คือหน้าที่ของกิเลส การทำงานของกิเลสมันทำแบบนั้น ถ้ามันทำแบบนั้นเราก็อไม่เข้าใจ พอเราไม่เข้าใจนี้ ทำไมเมื่อก่อนมันทำแล้วมันปฏิบัติแล้วปฏิบัติได้ง่าย ปฏิบัติแล้วได้ผล ทำไมคราวนี้เราปฏิบัติแล้วทำไมมันไม่ได้ผล

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคงที่ตายตัว สัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคงที่ตายตัวเลย แต่ของเรานี้เวลาเรามีศรัทธา มีความเชื่อ มีความตั้งมั่น เห็นไหม กิเลสมันไม่ต่อต้าน เราทำสิ่งใดมันก็ประสบความสำเร็จ แต่เวลาถ้ากิเลส

มันแข็งข้อ กิเลสมันต่อต้านขึ้นมา กิเลสมันบังเงาขึ้นมา กิเลสมันซ่อนกิเลสขึ้นมา เราทำ
 ยังไง... ล้มลุกคลุกคลาน

ฉะนั้น ถ้ามีสติ นี่สติมาละ ถ้ามีสติ เห็นใหม่ สิ่งที่มีมันจะชักจูงเราออกไปนอกคู่
 นอกทาง ถ้าสติมันรู้ทัน เห็นใหม่ มันปล่อยๆๆๆ ถ้ามันปล่อยขึ้นมา แล้วธรรมขององค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคงที่ตายตัว กำหนดบริกรรมพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ
 เวลาถ้าจิตสงบแล้วเห็นอริยสัจ สัจจะความจริง มรรค ๔ ผล ๔ มันคงที่ตายตัว แต่ใจของ
 เรามันไม่คงที่ตายตัว เห็นใหม่ มันไม่เอื้อต่อกัน ไม่เอื้อนะ

คุณครูบาอาจารย์ของเรา เวลาท่านประพฤติปฏิบัติ เวลาจิตใจท่านมีหลักมีเกณฑ์
 ท่านจะแยกตัวออกไปเลย ท่านจะแยกตัวออกไป ท่านต้องการความสงบของท่าน ท่าน
 ต้องการเวลาของท่าน เพื่ออะไร เพราะถ้ากิเลสมันฟื้นตัวมา กิเลส เห็นใหม่ เวลาเราตั้งสติ
 เราใช้คำบริกรรมของเรา ถ้าผู้ใดเจริญปัญญาที่ใช้ปัญญาพิจารณากิเลสของเรา แล้วเราทำ
 ของเรา เราต้องการเวลา แต่หมู่คณะผู้ที่อยู่อาศัยด้วยกันเขาไม่เข้าใจในการกระทำแบบนี้
 เขาไม่รู้ไม่เห็นอะไรไปกับเรานี้ เราต้องทำหน้าที่สองอย่าง อย่างหนึ่งคือเราต้องต่อสู้กับ
 กิเลสในใจของเราแล้ว อีกอย่างหนึ่งต้องปฏิสังขาร ต้องให้หมู่คณะเห็นว่าเราไม่ได้
 รังเกียจเขา แล้วมันทำอย่างไรล่ะ เขาถึงต้องแยกตัวออกไป แยกตัวออกไปพยายามจะหา
 ที่สงบระงับของเขา เพื่อรักษาการกระทำของเขา นี่ความเป็นจริง เห็นใหม่

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชัดเจน คงที่ ตายตัว แต่กิเลสของเรา
 มันปลิ้นปล้อน ถ้ามันปลิ้นปล้อน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคงที่ตายตัว
 เราฝึกหัด เราใช้สติ สติก็คือสติ สมาธิก็คือสมาธิ ปัญญาก็คือปัญญา แต่มันจะคำจูนอ้อมหู
 กันแบบใด การคำจูนอ้อมหูนี้มันอยู่ที่หน้าที่ของเรานี้ไง มันอยู่ที่หน้าที่ของเราผู้ที่ประพฤติ
 ปฏิบัติ เวลาเราปฏิบัติธรรม เราบำเพ็ญเพียรตบะธรรมเพื่อจะแผดเผากิเลส แล้วมันเป็น
 ความสามารถของเราแล้ว มันเป็นความสามารถของเรา มันเป็นวิธีการของเรา มันเป็น
 อุบายของเรา ที่เราจะคำจูน อ้อมหูบำรุงหัวใจของเราให้ได้รับรสของธรรม ถ้ารสของธรรม
 เรามีสติปัญญาแยกแยะของเรา ถ้าเราทำสงบได้มันก็สงบ ถ้าสงบไม่ได้มันย้อนกลับมา
 ย้อนกลับมาที่ชุกฉวัตรแล้ว เพราะชุกฉวัตรมันเป็นการขัดเกลากิเลส ชุกฉวัตร เห็น
 ใหม่ มันเป็นการขัดเกลา มันเป็นเรื่องเครื่องมือในการต่อสู้กับกิเลส ถ้าการต่อสู้กับกิเลส
 นี้ถือเนสัชชีกสู้กับมันตลอดรุ่ง เห็นใหม่ ถือผ้าสามผืน บิณฑบาตเป็นวัตรต่างๆ

สิ่งนี้ให้จิตใจของเราได้ฝึกฝนเหมือนกับนักกีฬา นักกีฬานะ เขาได้ซ้อมของเขา เขาได้ออกกำลังกายของเขา เพื่อความเข้มแข็งของร่างกายของเขา เพื่อฝึกซ้อมทักษะในการเล่นกีฬาของเขา นี่ก็เหมือนกัน จิตใจของเรา ถ้าเรามีสติ เรามีสมาธิของเราแล้วพอมันทำขึ้นไปแล้วมันต่อสู้กับสิ่งที่กิเลสมันพลิกแพลงกลับมาไม่ได้ เห็นไหม

ครูคุณวัตร สิ่งที่เราถือผ้าสามผืน ไม่ให้วิตกกังวลเกินไป จนสิ่งที่เป็นภาระหน้าที่ที่บิณฑบาตมาก็ฉันทันแต่บ่อย ฉันทันพอดำรงชีวิต ไม่ให้ธาตุขันธ์มันเข้มแข็งขึ้นมา นี่สิ่งต่างๆ อยู่ในเรือนว่างไม่ให้มีความวิตกกังวลใจ เพื่อพัฒนามัน เพื่อให้หัวใจของเรา เห็นใหม่ พัฒนาของมันเพื่อย้อนกลับไป ย้อนกลับไป เวลาเราไปบริกรรมไปใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ไปใช้ปัญญา ใครที่เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิตตามความจริง เราใช้กำลังของเรา ใช้ปัญญาของเราเข้าไปแยกแยะ แยกแยะให้เป็นสัจจะความจริง

ถ้าเห็นสัจจะความจริง เห็นใหม่ มันคำจูนกันแบบนี้ สิ่งที่มีคำจูนขึ้นมา ให้มันพัฒนาการขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมาเพื่อการปฏิบัติไป พอปฏิบัติไปเราจะเห็นคุณค่า ถ้าจิตมันพัฒนานะ จิตมันมีปัญญาขึ้นมา มันแยกแยะขึ้นมา เวลามันปล่อยวางขึ้นมา มันจะมีความสุขแล้ว ความสุข เห็นใหม่ ความสุขของเราเกิดจากความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ การตั้งสติ การใช้คำบริกรรม การฝึกหัดใช้ปัญญา มันเป็นเรื่องการฝึกหัด มันเป็นเรื่องอุบายวิธีการที่พัฒนาใจของเรา ถ้าพัฒนาใจของเรา มันเป็นงานทั้งนั้น

งานทางโลกเขาอบเหงื่อต่างน้ำ เขาต้องลงทุนลงแรงกันขนาดนั้น ของเรานี้ งานของเราจะรื้อภพหรือชาตินะ ถ้าเราไม่ได้รื้อภพหรือชาติ เราสร้างบุญกุศลขนาดไหน เรามาบวชกันนะได้บุญกุศล สร้างคุณงามความดีกัน เวลาตายไปแล้วนี่ก็เวียนตายเวียนเกิดไป คุณงามความดีก็ส่งเสริมกันไป เห็นไหม

ดูพระสติ พระที่มีอำนาจวาสนาบารมีทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จไปทั้งนั้น พระเรา เห็นใหม่ ที่ไม่ได้สร้างบุญญาริการมาทำสิ่งใดก็ขาดตกบกพร่องไปทั้งนั้น สิ่งที่ขาดตกบกพร่องไป ทำสิ่งใดนี้ผลของวิภูฏะเป็นแบบนี้ เวียนตายเวียนเกิดกันอยู่อย่างนี้ มันต้องเวียนตายเวียนเกิดกันอยู่อย่างนี้ แล้วเรามีสติมีปัญญา เราเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา เราเชื่อมั่นในธรรมของครูบาอาจารย์ของเรา

ถ้าเราเชื่อมั่นในข้อปฏิบัติในครูบาอาจารย์ของเรา เรามาประพฤติปฏิบัติกันอยู่
ประพฤติปฏิบัติไปเพื่อละภพละชาติ สิ่งที่เราเรียกหรือชาติขึ้นมา เห็นไหม ถ้าเรียกหรือ
ชาติขึ้นมาในงานของเรานี่หรือหรือชาติ งานของเรานั้นต้องเข้มข้นกว่า นี้เดินจงกรม นั่ง
สมาธิภาวนา ครูบาอาจารย์ของเราเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาจนทางเป็นร่องนะ นั่งสมาธิ
กันนี้ทั้งคืนๆ ทำนี้ทำเพื่ออะไร

ถ้าไม่มีเป้าหมาย ไม่มีเป้าหมาย จิตใจไม่มั่นคง ทำแบบนี้ทางโลกเขาว่าทำงาน
ของเขา เขาทุกข์เขายากของเขา ทุกข์ยากของเขาก็เท่านั้นละ โลกของเขานี้ทำแทนกันได้
ช่วยเหลือเจือจานกันได้ แต่เรานั่งสมาธิเรานั่งแล้วให้คนอื่นเขามานั่งต่อให้จิตเราสงบ
ได้ไหม? ไม่ได้ เราใช้ปัญญาของเราแล้วให้คนอื่นมาใช้ต่อได้ไหม

แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม คุณิ พุทธวิสัย ปัญญา
กว้างขวางมาก นี่อาศัยปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระล้างกิเลสของเรา
บ้างสิ เราใช้ปัญญาของเรา เราใช้แยกแยะของเรา ปัญญาเราก็ใช้มหาศาลแล้ว แล้วปัญญา
นะ เราเป็นสาวกสาวกนะ เราเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็ยึด
ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเพิ่มพูนของเราสิ นี่มันก็ทำไม่ได้

สิ่งที่เราศึกษามาเป็นภาคปริยัติ เป็นอุบายวิธีการเหมือนกับทหาร ทหารนี้เวลาเขา
จะออกรบเขาต้องฝึกซ้อมของเขา เขาจะเอายุทธวิธี เขาฝึกซ้อมแล้วฝึกซ้อมเล่า เวลาเข้าตี
แล้วนี่จะได้ไม่ผิดพลาด นี่ก็เหมือนกัน เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า เราก็ฝึกซ้อมของเรา เราก็ฝึกกลยุทธ์ยุทธวิธีของเรา แต่เวลาเราจะออกรบ เราต้องรบ
ของเราเอง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราฝึกหัดของเรา เราจะมีสติมีปัญญานี้มันต้องเกิดกับปัญญาของ
เรา ถ้ามันเกิดปัญญาของเรา เราฝึกหัดของเรา ยุทธวิธีของเรา เราต้องฝึกหัดของเรา ถ้า
ฝึกหัดนะ เราสร้างของเรา เราพยายามทำของเราขึ้นมา

ฉะนั้น สิ่งทีบอกว่ามันทุกข์มันยาก ทุกข์ยากแน่นอน แต่ความทุกข์ยากอย่างนี้เรา
มีเป้าหมาย เรามีเป้าหมายว่าทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ นี้สมุทัยควรละ เห็นไหม ด้วย
เกิดนิโรธด้วยมรรคญาณ เรามีเป้าหมายของเรา ถ้าเรามีเป้าหมายของเราละ มันจะทุกข์
จะยากนะ มันพอใจ มันพอใจแล้วมันฮึกเหิม มันฮึกเหิม มันจะทำความเป็นจริง ถ้ามันทำ

ความเป็นจริงได้ เห็นใหม่ เราจะทำความจริงของเรา ถ้าความจริงของเรานี้ผลประโยชน์
เราเกิดตรงนี้ ถ้าเกิดนี้มันจะมีกำลังใจใจ

ฉะนั้น สิ่งที่จะคำจูนกัน เห็นใหม่ ทางโลก ทางป่าไม้ สิ่งต่างๆ นี้ ป่าไม้เล็กไม้น้อย
มันจะคำจูนกันจนเป็นป่าขึ้นมาจนเป็นแหล่งน้ำ เป็นความอุดมสมบูรณ์ของป่าขึ้นมา นี้
ในหัวใจของเรา เห็นใหม่ ศีล สมาธิ ปัญญา เราพยายามฝึกหัด เรามีหลักการของเรา ให้คำ
จูนอุ้มชูหัวใจของเราใจ สิ่งความเป็นอยู่นี้ข้อวัตรปฏิบัติ หมู่คณะมันก็เป็นเรื่องหนึ่ง มัน
อยู่ที่อำนาจวาสนานะ

อำนาจวาสนาเห็นใหม่ เราเกิดในประเทศอันสมควร สัปปายะ ๔ หมู่คณะเป็นสัป
ปายะ สิ่งที่เป็นสัปปายะ เราหาสัปปายะ สิ่งที่เราเห็นในทางเดียวกัน เราเห็นในทาง
เดียวกันว่า เราเชื่อเรื่องมรรคเรื่องผล ถ้าคนไม่เห็นในทางเดียวกัน เขาบอกมรรคผลมันไม่
มีหรอก เราบวชมาแล้วเห็นใหม่ ก็บวชหนีโลกมาเฉยๆ บวชหนีโลกมาเพื่ออยู่เป็นพระ
อยู่เป็นพระไปก็ดำรงชีวิตไปจนถึงที่สุดแห่งชีวิต

แต่เรามีครูมีอาจารย์ เรามีอำนาจวาสนา เราเชื่อเรื่องมรรคเรื่องผล ถ้าเราเชื่อเรื่อง
มรรคเรื่องผลนะ สิ่งความเป็นอยู่เราก็ทำ เราทำเพราะว่าประเพณีวัฒนธรรม มันเป็นศา
สนวัตถุ ศาสนพิธี ศาสนบุคคล ศาสนะ ศาสนวัตถุ สิ่งที่อยู่อาศัยวัดวาอาราม ศาสนพิธี
พิธีกรรมที่เราทำกันอยู่เป็นพิธีกรรม

แต่ศาสนบุคคลละ ก็ตัวเรานี้ใจ แล้วศาสนธรรมละ คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าศาสนธรรมถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาในใจของเรา เห็นใหม่ มันเป็นจริง
ขึ้นมาในหัวใจของเรา ถ้าเป็นจริงขึ้นมา เห็นใหม่ ธรรมทายนาทเกิดแล้ว ใจดวงนั้นเป็น
ธรรม ถ้าใจดวงนั้นเป็นธรรมนะ เวลากิเลสมันครอบงำ กิเลสมันครอบครองในใจเรา
ความทุกข์แบบนี้เราเข้าใจกันได้หมดเลย

แต่เวลาเรามีสติมีปัญญาให้คำจูนอุ้มชูใจเราขึ้นมา พอคำจูนอุ้มชูใจของเราขึ้นมา
เป็นสมาธิ เราก็มีความสงบสงัดในใจของเรา เวลามันใช้ปัญญาไปนี้ มันพิจารณาไป
ตทั้งคปทานมันปล่อยวางเป็นครั้งเป็นคราวขึ้นมา เราก็มองใจของเรา แล้วมีครูบาอาจารย์
คอยชี้แนะว่าต้องเดินหน้าต่อไป หยุดอยู่ตรงนี้มันได้แค่นี้ ต้องเดินหน้าต่อไป ถ้าเดินหน้า
ต่อไปพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ถ้ามันปล่อยวางบ่อยครั้งเข้าๆ นี้ความชำนาญมันเกิดขึ้น

ความชำนาญนี้ เห็นใหม่ มรรคสามัคคี เวลามรรค มรรคเกิดแล้วแต่ความชำนาญของมัน เห็นใหม่ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรม พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า เวลามันสมมุติเจตปหาน เวลามันขาด นี่เวลามันขาดสังโยชน์มันขาดไป พอมันขาดเข้าไป นี่ใจ มันคำจูนอ้อมชูขึ้นมา เวลามันเป็นจริงขึ้นมา มันเป็นจริงที่กลางหัวใจ ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาในกลางหัวใจ หัวใจนั้นมันมีธรรมๆ นี่ศาสนาทายาทเกิด ศาสนาทายาทเกิด เราหวังอย่างนี้ เราเห็นโทษของการเกิดและการตาย เราเห็นโทษการเวียนว่ายตายเกิด

แต่ในปัจจุบันนี้เราเกิดมาเป็นมนุษย์ด้วยอำนาจวาสนามันพาเกิด บุญกุศลคำจูนเรามา บุญกุศลคำจูนเรามาจนเรามีสติปัญญา เรามาบวชเป็นพระ พอบวชเป็นพระเราอยากประพฤติปฏิบัติ การประพฤติปฏิบัติก็เป็นหน้าที่ของเรา นี่ฝ่าเท้าของเราต้องเดินจงกรม ก้นของเราต้องนั่งสมาธิ เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมานี้ก็ปฏิบัติจากกายกับใจของเรา ถ้าเราปฏิบัติจากกายกับใจของเรา แล้วจิตของเรามันเป็นจริงขึ้นมา จิตของเราเป็นจริงขึ้นมาทำศีล สมาธิ ปัญญาเกิดได้ตามความจริง

นี่ความอ้อมชูคำจูนของศีล สมาธิ ปัญญา มันวิปัสสนาไป ถึงที่สุดเวลามันพิจารณาไป เวลาใช้ปัญญาไปจนมันขาด มันเป็นธรรม ศาสนาทายาทเกิดที่นี่ ศาสนาทายาทเกิดจากใจดวงนั้น ใจดวงที่ว่ากายกับใจที่ประพฤติปฏิบัติ ใจดวงที่มันเป็นจริงขึ้นมา มันจะเป็นสมบัติของใจดวงนั้น ธรรมทายาทเกิดขึ้น ธรรมทายาทเกิดขึ้น ธรรมทายาทนี้ร่มโพธิ์ร่มไทร

จากที่กิเลสมันปกคลุม สิ่งที่มีแต่ความทุกข์ความยาก เห็นใหม่ มันจะเป็นธรรม พอเป็นธรรมขึ้นมา ธรรมอันนี้เราแผ่แผ่เจือจานใครก็ได้ ถ้าเรามีคุณธรรมจริง เราแผ่แผ่เจือจานใครก็ได้ แผ่แผ่เจือจานจากความป็นจริงอันนั้น เพราะสิ่งที่จะเป็นธรรมได้มันต้องมีเหตุ เห็นใหม่ มีเหตุคือการกระทำ ถ้ามันทำถูกต้องดีงาม การกระทำอันนั้นเราบอกใครไม่ได้หรอก เราสั่งสอนเราบอกแนะวิธีการให้คนอื่นไม่ได้หรอก

ถ้าเราแนะวิธีการ เห็นใหม่ จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง มันเป็นสังฆธรรม เป็นความจริงขึ้นมา เราหวังตรงนี้ ถ้าเราหวังตรงนี้ให้ตั้งใจของเรา หน้าที่การงาน หน้าที่การ

งานของส่วนรวม ของสังฆะ ของสงฆ์ก็หน้าที่การงานหนึ่ง หน้าที่การงานของเราคือเดิน
จงกรม นั่งสมาธิภาวนา เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนานั้นเป็นกิริยาถ้าทำอย่างนั้น

แต่เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาหัวใจร่มเย็นเป็นสุข หัวใจเกิดปัญญา เกิดมรรค
เกิดผลในใจ นี่มันจะต่อเนื่องเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ความอุ่มชูคำจูนของมรรค มรรค
ญาณทำถึงที่สุดแห่งทุกขจิตดวงนั้นจะมีคุณธรรม จิตดวงนั้นจะเข้าใจตามความเป็นจริง
เวลาทำลายภวาสวะทำลายภพทำลายจิตแล้วนั้นเป็นธรรมชาติเอวัง